
**ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ
«ПРО ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ ІНВАЛІДІВ
В УКРАЇНІ» В АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДАХ УКРАЇНИ**

Круподер Д.О.,

*студент 1 курсу Магістратури
Академія адвокатури України*

Тема про працевлаштування інвалідів на роботу останнім часом отримала значний суспільний резонанс. і не стільки через те, що керівники підприємств будь-якої ланки та форми власності не хочуть займатися цією проблемою, причому, не завжди вона вирішується

¹ Energetický zákon : komentář / Kateřina Eichlerová, Jakub Handrlica, Martin Jasenský, Jan Kořán, Vratislav Košťál, Doubravka Plášilová, Petr Zákoucký. – Praha : Wolters Kluwer, 2016, p. 266-267;

лише їх силами, а у зв'язку з неможливістю у повній мірі реалізовувати діяльність відділень Фонду соціального захисту інвалідів, неоднозначної судової практики у вирішенні питань між Фондом соціального захисту інвалідів і підприємствами, та необхідністю вдосконалення законодавства яке регулює ці питання.

Фонд соціального захисту інвалідів є бюджетною установою, який діє у складі Мінпраці та підпорядковується йому, у своїй діяльності керується Конституцією і законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, наказами Мінпраці та Положенням про Фонд соціального захисту інвалідів.

Основними завданнями Фонду є: реалізація у межах своєї компетенції державної політики у сфері соціального захисту інвалідів; контроль за виконанням підприємствами, установами, організаціями, у тому числі підприємствами і організаціями громадських організацій інвалідів, фізичними особами, які використовують найману працю, нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів, установленого Законом України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні».

Діяльність Фонду також полягає у:

1. Фінансуванні навчання осіб з інвалідністю, а саме відшкодування вартості навчання за рахунок коштів Фонду.
2. Наданні грошових виплат (пенсій, допомог, одноразових виплат), забезпечення медикаментами, технічними засобами, включаючи друковані видання із спеціальним шрифтом, звуко підсилюючу апаратуру та аналізатори.
3. Консультації, а саме відповідях на звернення осіб з інвалідністю, у разі порушення їх прав, роз'яснення можливих подальших дій, складання документів для звернення до суду, прокуратури, правоохоронних за для захисту порушених прав.
4. Допомозі з отримання протезування для військових які отримали поранення під час проведення антитерористичної операції на сході України.
5. Діяльності, спрямованій на стягування штрафних санкцій з підприємств, які порушили законодавство про соціальний захист інвалідів.

Усі види цієї діяльності є дуже значущими для населення та країни, тому що характеризують Україну як демократичну, правову, соціальну Державу.

Підприємства, установи, організацій, у тому числі підприємств, організацій громадських організацій інвалідів, фізичних осіб, що ви-

користують найману працю, в яких за основним місцем роботи працює вісім і більше осіб, повинні зареєструватися у відділеннях Фонду соціального захисту інвалідів, та подати звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів по формі 10-ПІ та інформацію, необхідну для організації і працевлаштування. Порядок заповнення цієї звітності визначений Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 10.02.2007 № 42. За цим порядком форма 10-ПІ повинна містити 6 рядків, данні у цих рядках аналізуються та обробляються Фондом соціального захисту інвалідів.

Частина 1 статті 19 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» встановлює: «Для підприємств, установ, організацій, у тому числі підприємств, організацій громадських організацій інвалідів, фізичних осіб, які використовують найману працю, встановлюється норматив робочих місць для працевлаштування інвалідів у розмірі чотирьох відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік, а якщо працює від 8 до 25 осіб, - у кількості одного робочого місця.». Ця стаття визначає як обчислюється кількість осіб з інвалідністю які підприємство зобов'язане працевлаштувати.

Відповідно до ч. 4 ст. 20 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» Адміністративно-господарські санкції розраховуються та сплачуються підприємствами, установами, організаціями, фізичними особами, самостійно в строк до 15 квітня року, наступного за роком, в якому відбулося порушення нормативу. При цьому до правовідносин із стягнення адміністративно-господарських санкцій, передбачених цим Законом, не застосовуються строки, визначені статтею 250 Господарського кодексу України. Самостійно підприємці сплачують адміністративно-господарські санкції, у разі якщо вони визнають порушення, такі випадки трапляються.

Після спливу строку призначеного для самостійної сплати адміністративно господарських санкцій у відділення фонду виникає право захищати інтереси інвалідів у судовому порядку, ця процедура відбувається через подачу позовної заяви до адміністративного суду. Основним документом на якому ґрунтується позиція Фонду є звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів по формі 10-ПІ сума заборгованості по адміністративно господарських санкціях підтверджується Розрахунком суми позову.

Також потрібно визначати поняття що саме є адміністративно-господарськими санкціями. Адміністративно-господарська санкція це - плата за порушення встановлених законодавчими актами правил

здійснення господарської діяльності тобто заходи організаційно-правового або майнового характеру, спрямовані на припинення правопорушення. Підставою для застосування адміністративно господарської санкції є вчинене учасником господарських відносин порушення у сфері господарювання. Тобто підприємство буде відповідати за невиконання нормативу робочих місць призначених для працевлаштування інвалідів, якщо не доведе, що ним вжито усіх залежних від нього заходів для недопущення правопорушення.

У разі не подання звіту про зайнятість і працевлаштування інвалідів по формі 10-ПІ Державна служба України з питань праці із залученням спеціаліста від відділення Фонду проводить перевірку за результатами якої складає Акт перевірки, який у разі звернення відділення Фонду до суду є доказом порушення підприємством Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», та підставою для стягнення адміністративно-господарських санкцій. Але цим можливість порушення підприємством Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» не обмежується.

Відповідно до ч. 3 ст. 18 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» «Підприємства, установи, організації, фізичні особи, які використовують найману працю, зобов'язані виділяти і створювати робочі місця для працевлаштування інвалідів.., подавати до державної служби зайнятості інформацію, необхідну для організації працевлаштування інвалідів, та звітувати Фонду соціального захисту інвалідів про зайнятість і працевлаштування інвалідів..»

Наказом Міністерства соціальної політики України від 31.05.2013 року № 316 затверджено Порядок подання звітності № 3-ПН «Інформація про попит на робочу силу (вакансії)» та порядок її заповнення.

Інформацією необхідною для організації працевлаштування інвалідів яка подається до державної служби зайнятості є форма звітності № 3-ПН „Інформація про попит на робочу силу (вакансії)”, яка свідчить про створення робочих місць, та щомісячне не подання якої є порушенням. Форма звітності № 3-ПН повинна заповнюватись відповідно до встановленого порядку

Тобто підприємство зобов'язане створити робочі місця для інвалідів та подати відповідні відомості про це до Фонду, та Державній службі зайнятості але ніяк не наймати розклеювачів реклами або пошукові групи, яких, кінець кінцем, також доведеться вносити до форми № 10-ПІ, підвищуючи тим самим ризик збільшення можливого штрафу.

Стаття 18 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» зайвий раз підтверджує тезу, визначену в ст. 4 цього

Закону, яка прямо говорить, що саме держава створює правові, економічні, політичні, соціально-побутові та соціально-психологічні умови для задоволення потреб інвалідів у відновленні здоров'я, матеріальному забезпеченні, посилюючої трудової та громадської діяльності.

Саме держава в особі Державного центру зайнятості зобов'язана займатися пошуком для працевлаштування інвалідів, а не підприємство.

Так, згідно п. 3.1.2, 3.1.3 вищевказаного Порядку у п. 3.1.2 розділу II форми зазначається загальна кількість вакансій, укомплектування яких передбачається за сприяння Державної служби зайнятості, а у п. 3.1.3 вказується кількість вакансій на які можуть бути працевлаштовані громадяни що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню, в тому числі і особи з інвалідністю.

Судова практика має багато прикладів коли Форма звітності № 3-ПН заповнювалась не правильно, а саме не заповнювався пункт 3.1.3 є порушення підприємцем своїх обов'язків і не дає змоги Державним центрам зайнятості направити осіб з інвалідністю на підприємство для подальшого працевлаштування. Але при можливості надати Розрахунок суми позову, за спірний період під час якого звітність не заповнювалась вирішило це питання.

Недосконалість законодавства полягає у неможливості відділень Фонду самостійно ініціювати перевірку підприємства за для отримання даних про правопорушення, що буде доказом порушення підприємством Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні».

Також Фонд за підтримки Державної служби зайнятості та Державної служби України з питань праці повинні більш детально інформувати підприємства про необхідність вжиття всіх заходів за для не допущення порушення Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», через подачу звітності по формі 10-ПІ, 3-ПН та правильне їх заповнення.

На мою думку потрібно розширити повноваження Фонду соціального захисту інвалідів за для можливості у повному обсязі здійснювати захист інвалідів у адміністративних судах України.

І на завершення хотілося б зазначити, що я не вважаю інвалідів неповноцінними людьми. Так, є крайні ступені цього визначення, але більшість з них не просять милостиню, виставляючи напоказ свої каліцтва, а прагнуть до того, щоб не бути нікому не потрібними, і щиро бажають довести свою здатність жити повноцінним життям.

“Не так страшний чорт, як його малюють...” Цей вислів можна застосувати й до людей, які мають групу інвалідності. Серед моїх знайомих

є інваліди, і здібностям деяких з них я заздрую. Невже підприємству не потрібні люди, які дійсно добре розуміються на комп'ютерній техніці, ті, хто можуть займатися моніторингом ринку і робити це дійсно якісно?

Вони будуть переживати за свою роботу і триматися за робоче місце. А що ще необхідно підприємству? Може, треба створити мотивацію, умови для конкуренції, щоб до вас йшли кращі люди, а не ті, кого запропонує центр зайнятості?

Не треба ними нехтувати. Якщо змінити своє ставлення до цієї категорії громадян і дати їм шанс виявити себе, то підприємство від цього лише виграє.

У статті автор іронічно висловився про створення “пошукових груп”, але в цьому є сенс. Ніхто не змушує вас брати на роботу бомжів чи психічно хворих людей.

Не даремно у спецслужбах існують відділи з підготовки 4та використання людей з каліцтвами. Варто скористатися ст. 24 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», у якій йдеться: “Після закінчення навчального закладу інвалідам надається право вибору місця роботи з наявних варіантів або надається за їх бажанням право вільного працевлаштування”.

Користайтеся цим, і ви отримаєте не чотирьох відсотковий баласт, а реальних співробітників, готових працювати на благо підприємства.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 № 875-ХІІ // Редакція від 01.01.2017.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію статей 19 і 20 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 31.01.2007 № 70 // Редакція від 24.03.2017.
3. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження форми звітності № 3-ПН „Інформація про попит на роботу силу (вакансії)” та Порядку її подання» від 31.05.2013 № 316 // Редакція від 07.02.2017.
4. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Положення про територіальні органи Державної служби України з питань праці» від 27.03.2015 № 340 // Редакція від 26.01.2016.
5. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження форми звітності N 10-ПІ (річна) «Звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів» та Інструкції щодо заповнення форми звітності N 10-ПІ (річна) «Звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів» від 10.02.2007 № 42 // Редакція від 09.12.2008.

6. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Положення про Фонд соціального захисту інвалідів» від 14.04.2011 № 129 // Редакція від 26.09.2014.

Науковий керівник: проф. Фесенко Є.В., завідувач кафедри кримінального та адміністративного права Академії адвокатури України.